

Goda möjligheter att betala med kontanter

Finansmarknadsminister Niklas Wykman

Utredare Dennis Dioukarev

19 december 2024

En betalningsmarknad i förändring

- Betalningsmarknaden i Sverige har digitaliserats i snabb takt.
- Kontantanvändningen i Sverige har minskat och allt fler näringsidkare har upphört med att acceptera kontanta betalningar.
- Betalningssystemet ska präglas av motståndskraft och robusthet – kontanterna fyller en roll i vår beredskap.
- Regeringen ser behovet av en översyn av kontanternas ställning och tillgången till kontanttjänster – en rekommendation som även återfinns i Betalningsutredningen.

Säkra grundläggande kontantanvändning för sammanhållning, handel och beredskap

- Centralt att säkerställa att vissa grupper inte stängs ute och får svårt att göra betalningar i utvecklingen mot en mer digital betalningsmarknad.
- Kontantacceptans är centralt för ett inkluderande samhälle och för att värna den svenska kronan som giltigt betalningsmedel.
- Utredningen påbörjade sitt arbete 1 februari år 2024.

Uppdraget

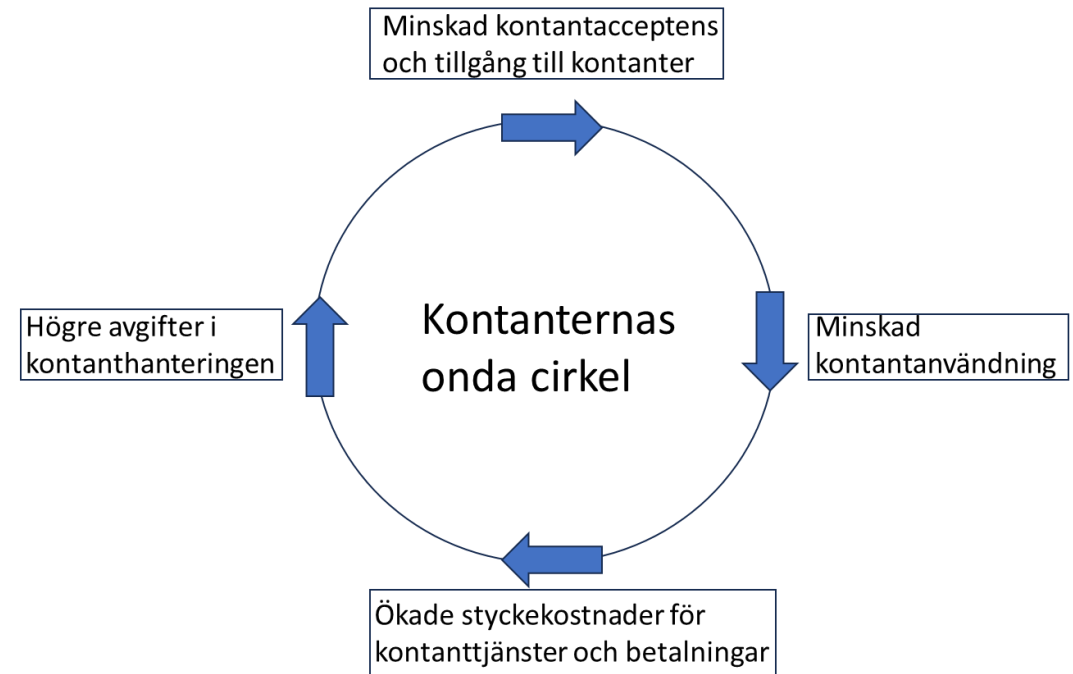
- Belysa de nuvarande möjligheterna till att betala med kontanter för livsnödvändiga varor och tillgången till kontanttjänster i städer, tätorter samt i gles- och landsbygder,
- Analysera effekterna av redan genomförda lagstiftningsåtgärder inom kontantområdet och hur de samverkar med den tekniska utvecklingen och förändrade betalmonster,
- Kartlägga vilka tjänster och produkter och geografiska områden där kontanter spelar en särskild roll, inbegripet vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig,
- Vid behov överväga åtgärder för att stärka möjligheten till kontantbetalning och -hantering avseende livsnödvändiga varor (bland annat dagligvaror och drivmedel),
- Vid behov lämna nödvändiga författningsförslag eller förslag till andra åtgärder.

Bakgrund

- Kontantmängden har halverats på ett decennium
- Antalet bankkontor med kontantservice har minskat kraftigt
- Förändrade betalningsvanor, teknikskifte
- Digitalt utanförskap om ca 5 – 10 procent

Kontanternas ekosystem

- Betalningssystem är beroende av olika led
- Användbarheten är beroende av utbudet av tjänster
- Infrastrukturen är sårbar och känslig för störningar
- Kostnader för kontanta betalningar driver utveckling mot digitala tjänster

Förslagets tre områden

- Handelns ansvar för konsumenterna
- Bankernas ansvar för infrastrukturen
- Statens roll för användbarheten

Handeln och konsumenterna – kontantplikt för livsnödvändig konsumtion

- Livsmedel
- Apotek
- Offentligrättsliga avgifter
  - Ex fordonsbesiktning, tandvård Folktandvården, avgifter körkort/pass

Livsmedel, apotek, offentligrättsliga avgifter – villkoren

- På fysiska och bemannade platser där betalning normalt kan genomföras med allmänt gångbara betalmedel
- Mellan klockan 06.00 och 20.00 under dygnet
- På platser där säkerheten för verksamhetens personal med rimliga medel kan upprätthållas
- Om de omfattas av krav på att anlita extern revisor
- Ska gälla fullsortimentsbutiker
- Alla mediciner på tillståndspliktiga apotek

Bankerna och infrastrukturen

- Bankerna är redan idag ansvariga att tillhandahålla grundläggande kontanttjänster i betryggande utsträckning
- Betalningsmottagare ska kunna göra insättningar av kontanter på konto
- Förslag om justering av befintligt ansvar för bankerna att erbjuda lämpliga och behovsanpassade tjänster
- Tjänster i egen regi eller genom avtal med ombud

Staten och användbarheten

- Riksbanken ansvarar idag för att kontanter ska vara tillgängliga i hela landet
- Riksbanken föreslås få ökat mandat att bidra till kontanternas användbarhet i hela landet
- Tillgängliga samt användbara
- Förslaget klargör ansvarsfördelningen mellan staten och näringslivet

Övriga bedömningar

- Behov av offline-funktion för kortbetalningar
- Banker och handel behöver ta sitt ansvar för personer som inte kan hantera digitala tjänster
- Undantag kassaregisterlagen

Goda möjligheter att betala med kontanter

Finansmarknadsminister Niklas Wykman

Utredare Dennis Dioukarev

19 december 2024

